

Pelastustoimen alueellistamisen vaikutukset
alueiden, kuntien ja niiden asukkaiden näkökulmasta.
Seurantatutkimuksen II vaihe

TaY, taloustieteiden laitos, Olavi Kallio
Pelastusopisto, Reijo Tolppi

I vaihe à II vaihe

Ennen uudistuksen toteutumista, sen valmisteluvaiheessa (v. 2002 – 03)

Tampereen yliopistossa kartoitettiin kunnallisen pelastustoimen tilaa.

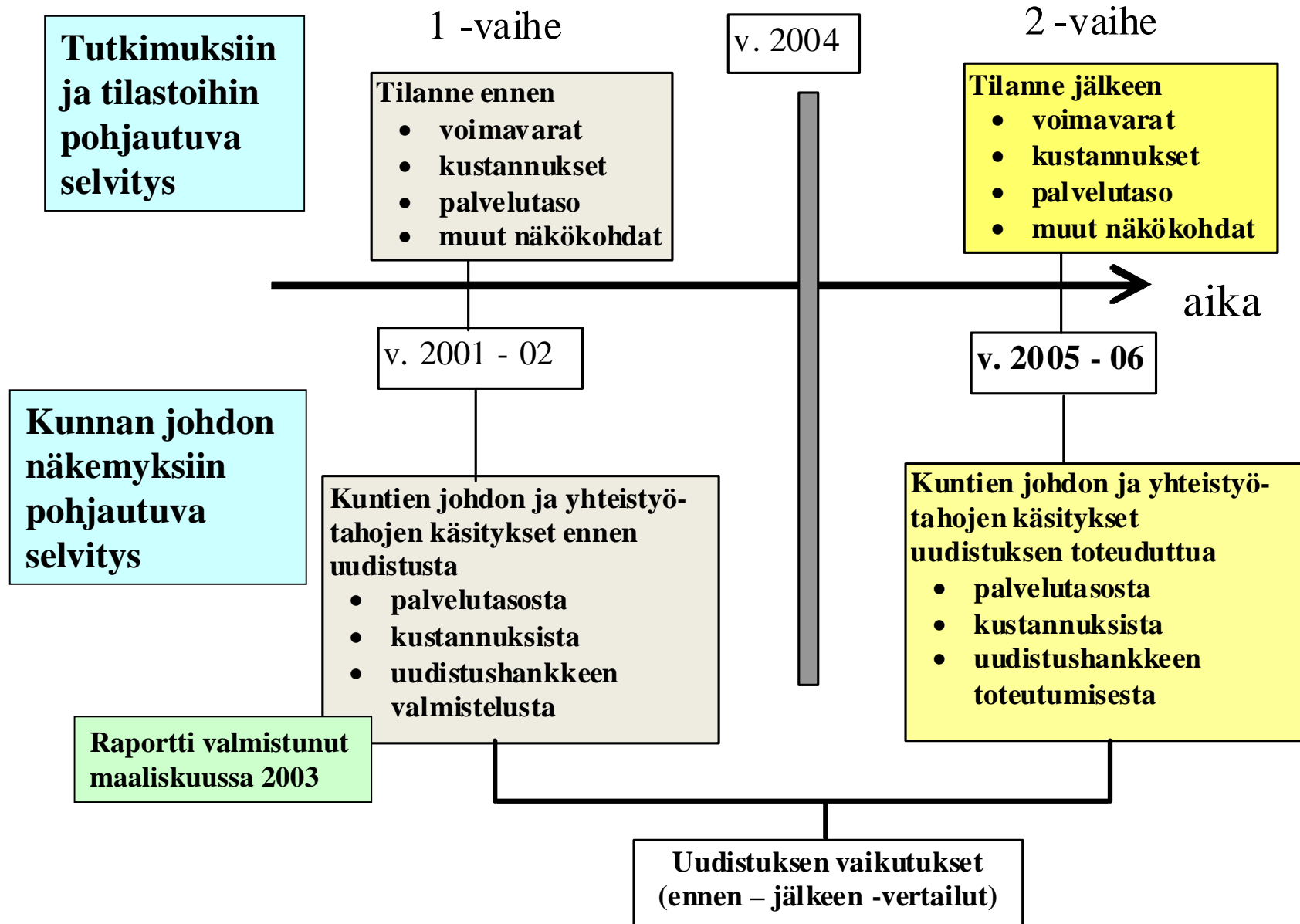
Keskeisiä kysymyksiä tässä ensimmäisen vaiheen tutkimuksessa olivat

kuntien näkökulmasta:

Miten uudistus vaikuttaa **pelastustoimen palvelutasoon, kustannuksiin, asukkaiden vaikuttamismahdollisuuksiin?**

Toinen vaihe toteutetaan vuosien 2007 – 2008 aikana. Tässä vaiheessa suoritetaan ennen – jälkeen –analyysit, joiden perusteella voidaan arvioida uudistuksen vaikutuksia kuntien ja niiden asukkaiden kannalta. Uudistuksen vaikutusten selvittäminen ja arviointi edellyttävät vertailukelpoista aineistoa kahdelta eri ajankohdalta: 1) tilanne ennen uudistusta (2001 – 2002) ja 2) tilanne uudistuksen toteutuksen jälkeen (2005 – 2006).

Tutkimusasetelma vaikutusten selvittämiseksi

Otosalueet ja –kunnat v. 2002 à kuntaliitokset?

02. Länsi Uusimaa (15 kuntaa)

Espoo, Hanko, Inkoo, Karjaa, Karjalohja, Karkkila, Kauniainen, Kirkkonummi, Lohja, Nummi-Pusula, Pohja, Sammatti, Siuntio, Tammisaari, Vihti.

11. Keski-Suomi (30 kuntaa)

Hankasalmi, Joutsa, Jyväskylä, Jyväskylän mlk, Jämsä, Jämsänkoski, Kannonkoski, Karstula, Keuruu, Kinnula, Kivijärvi, Konnevesi, Korpilahti, Kuhmoinen, Kyyjärvi, Laukaa, Leivonmäki, Luhanka, Multia, Muurame, Petäjävesi, Pihtipudas, Pylkönmäki, Saarijärvi, Sumiainen, Suolahti, Toivakka, Uurainen, Viitasaari, Äänekoski.

12. Pirkanmaa (33 kuntaa)

Hämeenkyrö, Ikaalinen, Juupajoki, Kangasala, Kihniö, Kuhmalahti, Kuru, Kylmäkoski, Lempäälä, Luopioinen, Längelmäki, Mouhijärvi, Mänttä, Nokia, Orivesi, Parkano, Pirkkala, Pälkäne, Ruovesi, Sahalahti, Suodenniemi, Tampere, Toijala, Urjala, Valkeakoski, Vammala, Vesilahti, Viiala, Viljakkala, Vilppula, Virrat, Ylöjärvi, Äetsä

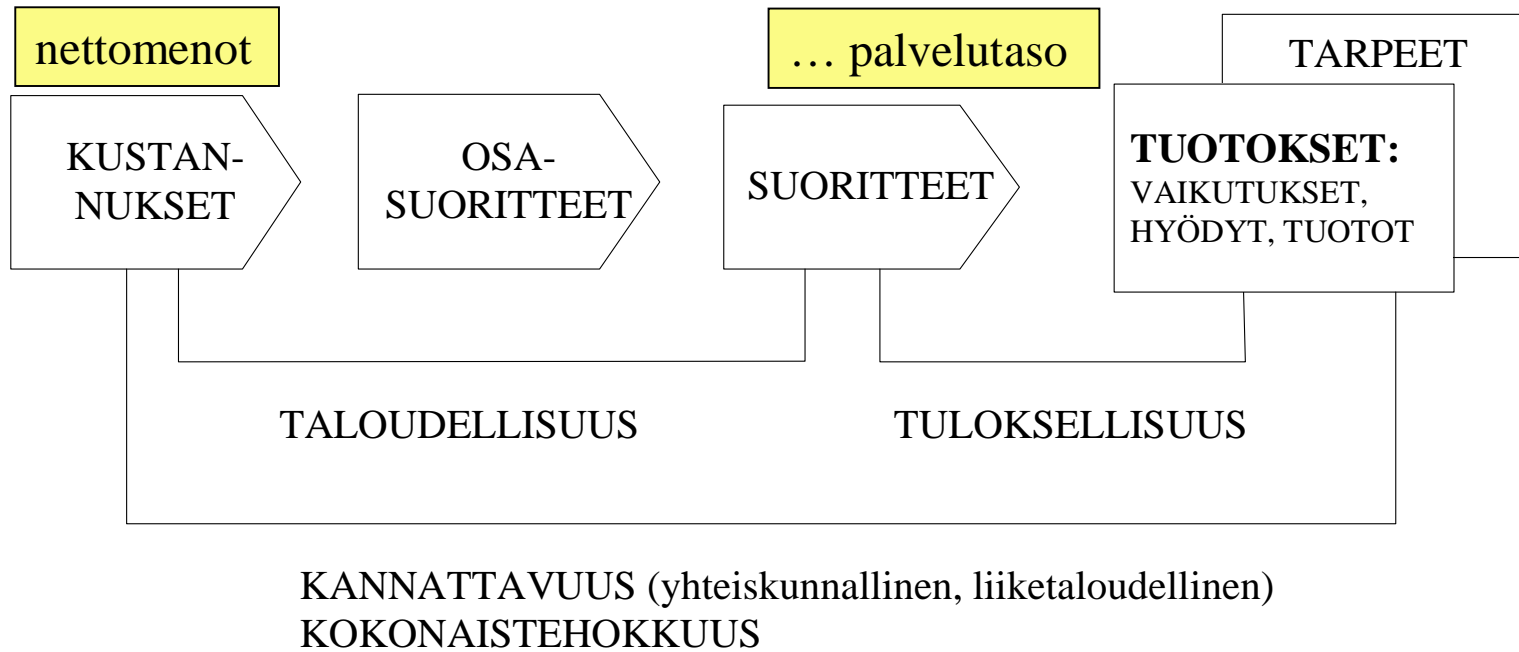
20. Kainuu (10 kuntaa)

Hyrynsalmi, Kajaani, Kuhmo, Puolanka, Paltamo, Ristijärvi, Sotkamo, Suomussalmi, Vaala, Vuolijoki

07. Päijät-Häme (12 kuntaa - osittain).

Artjärvi, Asikkala, Hartola, Hollola, Heinola, Hämeenkoski, Kärkölä, Lahti, Nastola, Orimattila, Padasjoki, Sysmä

Palvelutaso – kustannukset à kunnille

Ennen uudistusta

$$\frac{\text{Palvelutaso: } PT_1 + \dots + PT_n}{\text{Nettomenot}}$$

Uudistuksen toteuduttua

$$\frac{\text{Palvelutaso: } PT_1 + \dots + PT_n}{\text{Nettomenot}}$$

< = >

Pelastustoimen menot

Tilastokeskus (tilinpäätökset)		PRONTO –tietokanta
Palkat ja henkilöstömenot		Pelastustoimen muut menot
Palvelujen ostot		Sairaankuljetus ja sen valmiusraha
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		Hätäkeskus
Muut menot		Nuohous
...		...
Toimintamenot yhteensä		Pelastustoimen menot yhteensä
Siitä: sisäiset menot, poistot, jne.		- kom-poistot = Menot poistojen jälkeen
è menolajin mukainen luokitus		à Toiminnan ja/tai tehtävän mukainen luokitus

Pelastustoimen tulot

Tilastokeskus (tilinpäätökset)		PRONTO –tietokanta
Myynti- ja maksutulot		Maksut
Tuet ja avustukset (työllist., valtio, EU, muut)		Tuet ja avustukset
Vuokratulot (sisäiset, ulkoiset)		Muut tulot
Muut tulot		...
...		
Toimintatulot yhteensä		Tulot yhteensä
Siitä: sisäiset tulot, vyörytyserät, jne.		Menot – tulot = nettomenot ilman poistoja
è tulolajin mukainen luokitus		à tulolajin mukainen luokitus ?

- 1) **Prontossa** ei ole vuodesta 2004 kuntakohtaisia taloustietoja
- 2) Vastaavat tiedot olisi saatava samansisältöisinä v. 2005-06?

Palvelutaso seuranta tutkimuksessa

... muodostuu **onnettomuuksien ennaltaehkäisystä, pelastustoiminnasta ja poikkeusoloihin varautumisesta**

PT = Ee + Pt + (Vss), jossa

PT = pelastustoimen palvelutaso

Ee = onnettomuuksien ennaltaehkäisy

Pt = pelastustoiminta

Vss = väestönsuojelu

Palvelutason määrälliset tekijät ja mittarit

A.	Onnettomuuksien ennaltaehkäisy:
A1.	valistus- ja neuvontatilaisuudet (niissä mukana olleet)
A2.	turvallisuussuunnitelmat
A3.	palotarkastukset (kerran vuodessa tarkastettavat tilat)
B.	Pelastustoiminnan toimintavalmius:
B1.	toimintavalmiusaika (hälytys - saapuminen onnettomuuspaikalle)
B2.	henkilöstö, sen määrä ja koulutus
B3.	kalusto, ajoneuvokaluston lukumäärä, keski-ikä
C.	Väestönsuojelun palvelutaso
C1.	vss - tehtäviin sijoitettujen henkilöiden lukumäärä / - tavoitemäärä
C2.	suojapaikat ja tarkastetut suojapaikat

Kunnan johdon ja yhteistyöviranomaisien käsitykset uudistuksen vaikutuksista

Sidosryhmien ”kuva” pelastustoimesta perustuu vertailut mahdollistavaan otantakyselyyn, joka kohdistuu samoihin kuntiin ja samoihin vastaajaryhmiin kuin tutkimuksen ensimmäisessä vaiheessa ennen alueuudistusta. Vertailujen perusteella saadaan selville kuntapäätäjien ja sidosryhmien käsityksiä alueittain ja kunnittain siitä, onko toteutunut pelastustoimen alueuudistus ollut kuntanäkökulmasta onnistunut vai ei.

Kunnan johto:

Valtuuston puheenjohtaja
Hallituksen puheenjohtaja
Kunnanjohtaja
Lautakunnan puheenjohtaja (?)
Palopäällikkö (?)

Yhteistyöviranomainen	Tehtävät, joissa on yhteistyötä pelastustoimen kanssa
Poliisi	kadonneiden etsintä, vaara-alueen eristäminen sekä järjestyksen ja turvallisuuden ylläpito onnettomuuspaikalla, onnettomuuden syiden tutkinta
Terveystieteiden viranomaiset	lääkinnällinen pelastustoimi, sairaankuljetus
Ympäristöviranomaiset	öljyvahinkojen torjunta ja johtaminen, maankäytön suunnittelu ja rakentamisen ohjaaminen ja valvonta siten, että paloturvallisuus ja muut turvallisuustekijät otetaan huomioon,
Kunnan rakennustarkastus	rakenteellinen palonsuojelu; rakennuslupa-asiat, tarkastukset ja katselmukset

Sisällysluettelo (alustavasti) ja aikataulu

TaY, Olavi Kallio
Pelastusopisto, Reijo Tolppi

1. Johdanto

2. Tutkimustehtävä

- kohdealueet (ja rajaukset)

3. Pelastustoimen alueellistaminen ja sen tuomat muutokset

- mm. pelastustoimen organisointi kohdealueilla

4. Pelastustoimen alueuudistus vireillä olevien kunnallishallinnon ympäristömuutosten (mm. kunta- ja palvelurakennemuutos sekä Kainuun hallintokokeilu) näkökulmasta.

5. Palvelutaso ja sen seuranta (ennen – jälkeen) sekä palvelutasopäätösten arviointi

6. Pelastustoimen talous ja kustannusten jakautuminen jäsenkuntien kesken

7. Kuntien keskushallinnon ja sidosryhmien näkemykset pelastustoimen alueellistamisesta

8. Pelastustoimi kansalaisten silmin ennen uudistusta ja sen jälkeen

9. Yhteistyöviranomaisten näkemykset pelastustoimen alueellistamisesta

10. Johtopäätökset alueuudistuksen vaikutuksista

Tutkimus käynnistyy keväällä 2007 (toukokuu), jolloin kaikki vuotta 2006 koskevat tilastotiedot ja muut tiedot ovat käytettävissä. Tutkimuksen loppuraportti valmistuu helmikuussa 2008.